

Loppuraportti

Populistinen vastamedia journalismia haastamassa: Suomalaiset vastamediat yleisötutkimuksen näkökulmasta

Tutkimuksen kesto: 1.10.2017-1.5.2018

Rahoittaja: Helsingin Sanomain Säätiö

Tutkimuksen toteuttaja: Tampereen yliopisto, Tutkimuskeskus Comet

Hankkeen johtaja: Laura Ahva

Hankkeen tutkijat: Elina Noppari, Ilmari Hiltunen

Hankkeen toteutus

Tutkimushankkeessa tarkasteltiin vuoden 2015 jälkeen syntyneitä uusia suomalaisia vastamediasivustoja, joita julkisessa keskustelussa on tavattu kutsua valemedioiksi. Tutkimushankkeessa selvitettiin yleisölähtöisen mediatutkimuksen keinoin, miksi median käyttäjät seuraavat vastamediajulkaisuja tai osallistuvat julkaisujen sisällöntuotantoon.

Hanke aloitettiin talvella 2017 haastatteleamalla (n=25) MV-lehden, Oikean Median, Vastavalkean, Kansalaisen ja Magneettimedien lukijoita/tekijöitä, toteuttamalla sisällönerittely (n=357) MV-lehdessä julkaistuista sisällöistä sekä havainnoimalla muita haastateltavien esiintuomia suomalaisia vastamediasivustoja – niiden julkaisutoimintaa, -periaatteita ja ilmaisukeinoja. Hanke oli ensimmäisiä suomalaisia valeutisilmiötä käsitteleviä akateemisia tutkimushankkeita. Hankkeen pyrkimyksenä oli näin myös ilmiön käsitteellinen hahmottaminen ja haltuunotto sekä meneillään olleen valeutis keskustelun monipuolistaminen.

Tutkimushanke toteutui aikataulussa tutkimussuunnitelman tarkemmin kuvaamalla tavalla. Tutkimuksen tulokset julkaistiin Mari K. Niemen ja Topi Hounin toimittamassa kirjassa Media ja populismi ja esiteltiin yleisölle kirjan julkistusseminaareissa Päivälehdessä museolla Helsingissä ja Tampereella toukokuussa 2018. Hankkeen perusteella julkaistiin myös yksi kansainvälinen julkaisu ja pidettiin esitelmiä.

Hankkeen aikana synnytettiin pohjoismaista yhteistyötä akateemista vastamediatutkimusta harjoittavien tutkijoiden kesken. Tutkijayhteistyön osana toteutettiin yksi tutkijavierailu: Lundin yliopiston professori Kristoffer Holt luennoi Helsingissä ja Tampereella toukokuussa 2018. Tutkijayhteistyö jatkuu edelleen.

Hankkeessa julkaistut artikkelit ovat osa Elina Nopparin (nyk. Tolonen) meneillään olevaa väitöskirjatyötä "Luottamus journalismiin ongelmallisen tiedon aikakaudella".

Tieteelliset julkaisut

Noppari, Elina; Hiltunen, Ilmari & Ahva, Laura (2019). User profiles for populist counter-media websites in Finland. *Journal of alternative and community media* 4 (1), 23-37.
<https://joacm.org/index.php/joacm/article/view/1138>

Noppari Elina & Hiltunen Ilmari (2018). Populistinen vastamedia eliittejä haastamassa. Teoksessa Niemi Mari K, Houni Topi (toim.) Media ja populismi: työkaluja kriittiseen journalismiin. Tampere: Vastapaino, 236-272.

Niemi Mari K, Ahva Laura, Hatakka Niko, Hautakangas Mikko, Herkman Juha, Hiltunen Ilmari, Houni Topi, Kokko Jani, Noppari Elina, Perälä Anna, Suonpää Mika & Välimäki Matti (2018). Kuinka harjata populismia: askelmerkkejä toimittajille ja yhteiskunnalliseen keskusteluun. Teoksessa Niemi Mari K,

Houni Topi (toim.) Media & populismi: työkaluja kriittiseen journalismiin. Tampere: Vastapaino, 304-315.

Konferenssisiesitelmät

Noppi Elina & Hiltunen Ilmari. Populistinen vastamedia journalismia haastamassa. Konferenssisieselmä. Media ja viestinnän tutkimuksen päivät 2018 28.04.2018. Jyväskylä, Suomi.

Noppi Elina & Hiltunen Ilmari. "Only an idiot would search for objective truth" Fake news from the perspective of audience studies. Konferenssisieselmä. Media Point 03.11.2017. Praha, Tšekki.

Julkiset esiintymiset

Mediamaanantai: Journalismin iltapäivä: Ketä Uskoa, kun uutiset ovat valetta? Tampereen yliopisto, 16.10.2017.

Hybriditurvallisuuden Studia Generalia -luento (12.11.2018). Populistinen vastamedia eliittejä haastamassa. Jyväskylä, Suomi.

Keskustelutilaisuus mediasta ja populismista (24.5.2018). Ravintola Myllärit, Tampere.
<https://www.uta.fi/ajankohtaista/tapahtumat/keskustelutilaisuus-mediasta-ja-populismista>

Media & populismi -kirjan julkistamistapahtuma (21.5.2018). Päivälehdin museo, Helsinki.

Mediajulkisuus

HBL (28.4.2019). Forskare ville förstå dem som läser alternativmedier – resultatet överraskar.
https://www.hbl.fi/artikel/forskare-ville-forsta-dem-som-laser-alternativmedier-resultatet-overraskar/?utm_expid=.0ul434VRTjWMqimizQTzjAg.0&utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

Seura (2.3.2019). Miksi suomalaisen sotilasprofessorin tekstejä löytyy norjalaiselta salaliittofanien sivustolta? Tutkijatkaan eivät aina tarkista, millaisille vaihtoehtosivuille kirjoittavat.
<https://seura.fi/asiat/ajankohtaista/miksi-suomalaisen-sotilasprofessorin-teksteja-loytyy-norjalaiselta-salaliittofanien-sivustolta-tutkijatkaan-eivat-aina-tarkista-millaisille-vaihtoehtosivuille-kirjoittavat/>

Aikalainen (14.11.2018). Vastamedia esiintyy kansan syvänä äänenä.
<https://aikalainen.uta.fi/2018/11/14/vastamedia-esiintyy-kansan-syvana-aanena/>

STT (17.10.2018). MV-julkaisu nousi aallonharjalle turvapaikanhakijoilla ja perinteistä mediaa parodioimalla – Torstaina Ilja Janitskin saa tuomionsa oikeudelta.
<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mv-julkaisu-nousi-aallonharjalle-turvapaikanhakijoilla-ja-perinteista-mediaa-parodioimalla-torstaina-ilja-janitskin-saa-tuomionsa-oikeudelta/7119618?previewDate=08-01-2015%2022:15%20Europe/Helsinki/api/fragment/html?ohjelmat-elc/api/fragment/html//api/fragment/html#gs.cv9ksm>

Kirkko ja Kaupunki (20.08.2018). Jumala, Trump ja Putin – kristillisen konservatiivioikeiston toiminta Suomessa kulkee samoilla raiteilla kuin Yhdysvaltain evankelikaaleilla.

https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/jumala-trump-ja-putin-kristillisen-konservatiivioikeiston-toiminta-suomessa-kulkee-samoilla-raiteilla-kuin-yhdysvaltain-evankelikaaleilla?ref=rns_fb#0df33545

Alfa TV, Uutiskauha (25.5.2018). Vastamedian käyttäjät ovat 30–50-vuotiaita miehiä, kertoo tutkija Elina Noppi.

<https://www.permanto.fi/fi/web/alfatv/player/vod?assetId=9623394>

Radio Moreeni, Tutkain (23.5.2018). Media ja populismi, Elina Noppi ja Ilmari Hiltunen.

https://soundcloud.com/radio_moreeni/tutkain-2352018-median-ja-populismi-elina-noppi-ja-ilmari-hiltunen

Suomen Uutiset (22.5.2018). Tutkimustulos: Vastamedioita luetaan, kun valtamediaan ei luoteta.

<https://www.suomenuutiset.fi/tutkimustulos-vastamedioita-luetaan-valtamediaan-luoteta>

Uusi Suomi (21.5.2018). Suomen populistisen vastamedian aktiivit profiloitu: "Tekijöinä 30–50-vuotiaita miehiä".

<https://www.uusisuomi.fi/uutiset/suomen-populistisen-vastamedian-aktiivit-profiloitu-tekijoina-3050-vuotiaita-miehia/e2cdbc2e-8a8d-3942-b471-5dc4f34077fb>

Tamperelainen

Tamperelainen (21.5.2018). Tamperelaistutkijat haastattelivat MV-lehden tekijöitä ja lukijoita – "He ovat menettäneet ainakin osin luottamuksensa journalismiin".

<https://www.tamperelainen.fi/paikalliset/1394507>

Länsiväylä (21.5.2018). Tutkijoilta poikkeuksellinen selitys: Tämän takia suomalaiset alkoivat lukea MV-lehteä.

<https://www.lansivayla.fi/paikalliset/1474494>

Média IKSŽ (1.4.2018). Prague Media Point: The keys to the power of fake news.

<https://media.fsv.cuni.cz/2018/04/01/prague-media-point-the-keys-the-power-of-fake-news/>

Aamulehti (25.5.2017). Satiiri ei ehkä ole tehokkain keino valemedioita vastaan – Monilla puutteita medialukutaidossa.

<https://www.aamulehti.fi/a/200162709>

Trafiikki 2017/ 21. "Valemedia, vastamedia vai epämedia?"

https://issuu.com/trafiikki/docs/trafiikki_issuu

Muu toiminta

Vierailuluento (22.5.2018). Kristoffer Holt: Immigration critical alternative media in Sweden. Tampere, Finland.

<http://www2.uta.fi/index.php/ajankohtaista/tapahtumat/immigration-critical-alternative-media-sweden>